

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МОРЕХІДНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ІМ. О.І. МАРИНЕСКА
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказом начальника ВСП «МФК
ім. О.І. Маринеска НУ «ОМА»
від 02.01.2025р. № 3

ІНСТРУКЦІЯ
З ОХОРОНИ ПРАЦІ №7-ОП
ДЛЯ СЛЮСАРЯ-САНТЕХНІКА

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Ця інструкція призначена для всіх робітників, що працюють за професією слюсар-сантехнік і виконують роботи з монтажу і ремонту систем центрального опалення, водопостачання і каналізації у ВСП «МФК ім. О.І. Маринеска Національного університету «Одеська морська академія» (далі - коледж).

1.2. До самостійної роботи допускаються особи у віці не молодше 18 років, які у навчальному закладі отримали професію слюсаря-сантехніка та придатні за станом здоров'я. Перед допуском до самостійної роботи, після отримання вступного інструктажу, первинного інструктажу, попереднього спеціального -навчання з питань охорони праці, перевірки знань з охорони праці, яка проводиться за екзаменаційними білетами, перевірки вмінь та навичок безпечного виконання робіт, слюсар-сантехнік повинен пройти безпосередньо на робочому місці стажування протягом 2-15 змін (залежно від стажу, досвіду і характеру роботи) під керівництвом досвідченого кваліфікованого слюсаря-сантехніка. Допуск до самостійної роботи здійснюється при позитивних результатах стажування, перевірки вміння та навичок безпечного виконання робіт.

1.3. Робота слюсаря-сантехніка полягає у виконанні ремонтних робіт та обслуговуванні систем центрального опалення, водопостачання і каналізації.

1.4. Слюсар-сантехнік повинен знати: основні вимоги з охорони праці, передбачені даною інструкцією, інструкціями за видами робіт та інструкціями заводів-виготовлювачів з експлуатації обладнання, що використовується у роботі; правила безпечного використання слюсарного та контрольно-вимірального інструменту; властивості шкідливих та отруйних речовин; правила користування засобами колективного та індивідуального захисту; порядок надання першої долікарняної допомоги

потерпілим при нещасних випадках; правила внутрішнього трудового розпорядку.

Слюсар-сантехнік повинен пам'ятати, що дотримання вимог інструкцій є основною вимогою запобігання нещасним випадкам. Порушення слюсарем-сантехніком вимог інструкцій розглядається як порушення ним трудової дисципліни, за яке до нього може бути застосовано стягнення згідно з чинним законодавством.

Кодексом законів про працю України передбачені наступні дисциплінарні стягнення: догана, звільнення.

1.5. Слюсар-сантехнік зобов'язаний безпечно виконувати роботи з ремонту та обслуговування систем опалення, водопостачання, каналізації та безпечно експлуатувати механізми, обладнання, інструмент та пристрої, які він може використовувати протягом робочого дня.

1.6. Згідно з відомчими нормами безкоштовної видачі спецодягу та засобів індивідуального захисту, слюсарю-сантехніку видається наступний спецодяг:

- костюм брезентовий на 12 місяців.
- чоботи гумові або черевики шкіряні на 12 місяців.
- рукавиці комбіновані на 2 місяці.
- рукавиці брезентові на 1 місяць. На зовнішніх роботах взимку додатково:
- куртка бавовняна на утеплювальній прокладці на 36 місяців.
- штани бавовняні на утеплювальній прокладці на 36 місяців. Колективним договором по підприємству може бути передбачена видача спецодягу понад встановлені норми.

Спецодяг слюсаря-сантехніка має бути добре підігнаний і застібнутий.

1.7. Робочим місцем слюсаря-сантехніка є окремо виділене приміщення у будівлях та спорудах, у тому числі, у підвалах та технічних підпіллях, де він виконує дрібний ремонт, та виробничі об'єкти та їх територія, де прокладені комунікації.

1.8. У процесі виробничої діяльності на слюсаря-сантехніка діють небезпечні та шкідливі виробничі фактори: пил, переважно фіброгенної дії, шум, підвищена температура повітря, напруженість та важкість праці. Шкідливі та небезпечні виробничі фактори конкретизуються згідно з результатами атестації робочих місць.

1.9. До робочого місця слюсаря-сантехніка та інструменту, який використовується на протязі робочого дня, ставляться такі вимоги:

- ручний слюсарний інструмент (молотки, зубила, пробійники тощо) мають бути справний;
- молотки та кувалди повинні бути надійно насаджені на дерев'яні ручки і щільно заклинені м'якими, сталевими зайорженими клинами;

- ручки молотків та кувалд повинні бути виготовлені з твердих та в'язких порід сухого дерева і насаджені під прямим кутом по відношенню до вісі бойка;
- усі інструменти, що мають загострені кінці для насаджування рукояток (напилки, викрутки, стамески тощо), повинні мати ручки, що відповідають розмірам інструменту, з бандажними кільцями;
- гайкові ключі, які застосовуються при складанні і розбиранні болтових з'єднань, повинні відповідати розмірам гайок та головок болтів, Губки ключів мають бути паралельними і не повинні бути закатаними. Ключі не дозволяється подовжувати трубами та іншими предметами, підкладати металеві пластини між губками ключа та гранями гайок;
- розвідні ключі не повинні бути ослабленими у рухомих частинах;
- струбцини складальні, для скріплення деталей під зварювання, повинні бути рівними, без вибоїн і тріщин;
- пили (ножівки, лучкові пилки тощо) повинні бути правильно розведені і добре закріплені;
- кінці ручних інструментів, якими перевіряють співвісність отворів при монтажі (ломики, борідки тощо), не повинні бути збитими;
- слюсарні лещата повинні бути у повній справності, міцно захоплювати затискуваний виріб і мати на губках неспрацьовану насічку, Робітники повинні бути захищені від частинок, що відлітають, мілкими сітками заввишки не менше 1 м з діаметром чарунки не більше 3 мм;
- приміщення, в яких монтуються внутрішні санітарно-технічні системи, повинні бути очищеними від сміття.

1.10. Під час обслуговування та ремонту санітарно-технічних систем на висоті понад їм робітники повинні бути забезпечені і користуватися спеціальними помостами або драбинами-приступками, але без застосування приставних драбин.

1.11. Дотримання правил особистої гігієни.

Особиста гігієна слюсаря-сантехніка сприяє запобіганню професійним отруєнням і захворюванням.

Для запобігання простудним захворюванням необхідно стежити, щоб одяг і взуття не були мокрими, уникати протягів, не допускати переохолодження і перегрівання тіла.

Слюсар-сантехнік зобов'язаний виконувати вимоги санітарних норм, зокрема:

- утримувати у чистоті і порядку робоче місце;
- правильно і дбайливо користуватись санітарно-побутовими приміщеннями, спецодягом і індивідуальними засобами захисту;
- утримувати спецодяг і спецвзуття у справному стані і чистому вигляді;
- перед кожним прийманням їжі мити руки водою з милом;
- дотримуватись питного режиму з урахуванням особливостей умов праці;
- дотримуватись режиму праці і відпочинку;

при появі температури чи інших ознак захворювання негайно звертатись до лікаря.

2. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПЕРЕД ПОЧАТКОМ РОБОТИ

2.1. Одягнути і привести в порядок спецодяг. Заправити його так, щоб не було звисаючих кінців, прибрати волосся під головний убір, не дозволяється

працювати в легкому взутті, босоніжках. Шнурки взуття мають бути зав'язані.

2.2. Перевірити наявність та справність інструментів.

2.3. Молотки і кувалди, що мають злегка випуклу поверхню бійка без тріщин вибоїн, вм'ятин, слід щільно заклинювати металевим клином на дерев'яній ручці.

Ручка має бути прямою виготовленою із твердих порід сухого дерева.

2.4. Напилки, стамески, тощо слід міцно закріплювати у гладкій виточеній та рівно зачищеній рукоятці.

2.5. Ударні інструменти (зубила, борідки тощо) мають бути без скошених чи збитих затилків з задирок, вм'ятин, тріщин.

2.6. Гаєчні ключі слід відповідати розмірам гайок і голівок гвинтів, без тріщин, загусениць, бути без вибоїн.

2.7. Розвідні ключі мають бути без слабини в рухомих частинах, граней гайок та кріпильних гвинтів і бути неспрацьованими.

2.8. Верстатні тиски слід встановлювати в зручних місцях, на відстані не менше 1 м один від одного.

2.9. Ручний інструмент і пристосування слід мати завжди справними.

3. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС РОБОТИ

3.1. Під час ремонту трубопроводів не дозволяється одночасне роз'єднання їх більш ніж в одному місці.

3.2. Перед роз'єднанням трубопроводів встановити попередньо заземлену переносну струмопровідну електроперемичку на обидва боки роз'єднання і залишати її в такому стані до закінчення робіт з ремонту труб.

3.3. По закінченні робіт зняти перемичку.

3.4. Ведення ремонтно-будівельних робіт в будівлях, де є велика кількість легкозаймистих матеріалів необхідно дотримуватись правил пожежної безпеки "Противопожарные нормы":

- кожне місце слід забезпечити засобами пожежегасіння;

- легкозаймисті рідини, які застосовуються на робочих місцях з технічною метою, слід зберігати тільки в металевому посуді. Кількість матеріалів не має перевищувати однозмінної потреби, невикористані протягом зміни залишки слід зберігати в спеціально призначеному для цього місці;

- всі роботи, пов'язані з використанням відкритого вогню - (паяння, газо - і електричне зварювання, різання, тощо) проводиться під безпосереднім керівництвом майстра.

3.5. Не дозволяється проводити відігрівання каналізаційних і водопровідних труб паяльними лампами та іншими способами з використанням відкритого вогню. Підігрівання труб слід проводити гарячою водою або гарячим піском.

3.6. Під час виконання робіт на заточних верстатах робітники мають бути в захисних окулярах. На верстаті слід встановити захисний екран. Необхідно впевнитися в надійності кріплення абразивного круга, відсутності в ньому тріщин.

3.7. Під час роботи переносним електрифікованим інструментом, корпус в ньому має бути заземлений. Працювати з несправним інструментом не дозволяється.

3.8. Під час роботи в слабо освітлених спорудах застосовувати переносні вибухонебезпечні акумуляторні ліхтарі.

3.9. У разі сумісної роботи з електрозварювальником для захисту очей від шкідливої дії вольтової дуги завжди слід одягати захисні окуляри із світлофільтром.

3.10. Під час роботи на свердлильному верстаті деталь, яку потрібно обробити, треба міцно закріпити на столі чи плиті верстату, свердла мають бути відцентровані і міцно закріплені. Під час роботи верстату не можна змінювати свердло чи поправляти його в патроні. Змітати, витягувати стружку, чистити верстак а також усувати несправності дозволяється тільки у разі повної зупинки верстату. Не дозволяється: гальмувати шпиндель руками, працювати на свердлильному верстаті в рукавицях, захаращувати робоче місце і проходи в

майстерні деталями і сторонніми предметами.

3.11. У разі необхідності виконання робіт в колодязях необхідно отримати наряд допуск і виконувати наступні вимоги:

- роботи в колодязях необхідно проводити у складі не менше 3-х осіб і під керівництвом майстра або іншого керівника роботами. Роботи необхідно виконувати в перевіреному шланговому протигазі, так як в колодязі можуть бути присутні удушаючі та інші отруйні гази: метан та його сполуки;

- перед спуском робочих у колодязь, камеру необхідно перевірити наявність у ньому газів за допомогою приладів. Перевіряти наявність газу відкритим вогнем не дозволяється;

- для видалення газу із колодязя необхідно застосовувати природне провітрювання (при провітрюванні каналізаційних колодязів відкривають кришки сусідніх вище і нижче лежачих оглядових колодязів, а кришка робочого залишається закритою);

- провітрювати колодязь можна за допомогою посиленого і тривалого нагнітання повітря за допомогою ручного вентилятора КП-4А або за допомогою компресора, шляхом витискання загазованого повітря колодязя чистим повітрям;

- повна відсутність газу в колодязі має бути обов'язково підтверджена після провітрювання;

не дозволяється проводити в колодязях операції, які можуть викликати іскроутворення, щоб унеможливити вибух;

- працюючому в колодязі періодично слід подавати звукові та інші умовні сигнали;

- працювати в шланговому протигазі в колодязі дозволяється не більше 10 хв., після чого необхідно зробити перерву;

- колодязі при проведенні в них робіт слід огороджувати;

- для спуску робітників у колодязі, які не мають скоб, слід застосовувати металеві драбини з іскробезпечними торцями і з пристосуваннями для їх закріплення на краю колодязя;

- на поверхні землі з навітряного боку мають знаходитися двоє працівників, які зобов'язані тримати кінець мотузки від рятувального пояса працівника, який перебуває в колодязі, безперервно стежити за ним і за повітрязбірним патрубком шлангового протигазу, в якому працює слюсар, і не допускати до місця роботи сторонніх осіб;

- повітрязабірні патрубки шлангових протигазів під час роботи слід розставляти і закріплювати з навітряного боку від місця видалення газу. За відсутності примусової подачі повітря вентилятором довжина шлангу не має перевищувати 10 м. Шланг не може мати різних перегинів і будь-чим затискатися;
- рятувальний пояс слід застосовувати з наплічними ременями з кільцем збоку спини на їх перетині для кріплення мотузки. Пояс слід підганяти так, щоб кільце розміщалося не нижче лопаток. Застосовування поясу без наплічних ременів не дозволяється;
- протигаз слід перевірити на герметичність. При одягнутому протигазі кінець гофрованої трубки затискають рукою. Якщо при такому положенні дихати неможливо, протигаз справний.

4. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ РОБОТИ

- 4.1. Прибрати робоче місце та перевірити справність інструменту.
- 4.2. Почистити спецодяг та скласти його в шафу для спецодягу.
- 4.3. Вимити з милом обличчя та руки.
- 4.4. Доповісти майстру або начальнику дільниці про виконання робіт.

5. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ В АВАРІЙНИХ СИТУАЦІЯХ

5.1. Будь-який колодязь, камера, насосна станція, закрита посудина являє собою особливо небезпечний об'єкт, спускатися в який без засобів індивідуального захисту категорично не дозволяється.

У разі аварій на теплових мережах і в бойлерах не дозволяється наближатися до місць провалів і паріння. Слід виставити чергового для недопущення сторонніх осіб в небезпечну зону, через інших осіб викликати аварійну службу.

У разі необхідності виконання робіт в неосвітлених підвалах необхідно застосовувати переносні акумуляторні вибухобезпечні ліхтарі, ковпаками і сітками.

Для усунення аварій з прориву трубопроводів, аварій каналізаційних систем (в підвалах, тобто при підвищеній вологості) роботи виконувати напругою не більше 24 В, застосовуючи зниження напруги.

5.2. У разі виникнення пожежі слід виконати комплекс заходів, направлених на усунення причин пожежі "Правила пожежної безпеки в Україні":

- вимкнути електрообладнання;
- обмежити розповсюдження пожежі, застосовуючи засоби пожежегасіння (пісок, вода, вогнегасники);
- створити умови для евакуації людей і майна;
- викликати пожежну охорону.

Якщо на потерпілому загорівся одяг, необхідно швидко накинути на нього пальто, будь-яку тканину, або збити полум'я водою. В одязі, який горить,

бігти не можна. Не можна торкатися обпечених місць шкіри, змащуючи їх мазями, жирами. Накласти стерильну пов'язку, не роздягаючи потерпілого, напоїти його теплим чаєм.

5.3. У разі нещасного випадку слід надати долікарняну допомогу потерпілому, викликати швидку медичну допомогу і повідомити керівника робіт.

Інструкцію розробив:

Інженер з охорони праці

A handwritten signature in blue ink, consisting of several fluid, overlapping loops and strokes, positioned between the text 'Інженер з охорони праці' and 'Олександр Гріщенко'.

Олександр Гріщенко